

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Державний біотехнологічний університет

Анотація: У статті розглянуто методологічні аспекти економічного потенціалу, дана характеристика терміну «економічний потенціал». Представлено різнобічне бачення основних проблем управління економічним потенціалом підприємства.

Ключові слова: економіка, потенціал, підприємство, розвиток, економічний потенціал, оцінка потенціалу, стратегія управління, кадровий потенціал, проблема управління, аналіз.

STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM OF ENTERPRISES ECONOMIC POTENTIAL

Abstract: The article describes the methodological aspects of the economic potential, the characteristic of the term «economic potential». Presented by the author's vision of the major challenges to manage the economic potential of the enterprise.

Key words: economy, potential, company, development, economic potential, capacity assessment, management strategy, human resources, problem management, analysis.

В умовах якісних перетворень економіки і всієї системи суспільних відносин, що відбуваються в країні, проблема ефективного управління потенціалом підприємства набуває особливої гостроти. Вона органічно пов'язана з основними задачами, що стоять перед сучасним підприємством, і є вагомим складовою ефективности господарської діяльності. В даний час вітчизняним підприємствам доводиться вирішувати протиріччя, обумовлені недосконалістю структурних відносин. Спостерігається високий ступінь зношеності устаткування, власних джерел фінансування, недоступність кредитів зважаючи на високі відсоткові ставки за їх надання, низька купівельна спроможність стримує попит на продукцію, що випускається. В існуючих умовах підприємства знаходять внутрішні можливості, оптимізують їх використання. Лідуюче місце займає проблема ефективного використання потенціалу. Від рішення цієї проблеми залежить визначення керованих чинників, що впливають на діяльність підприємства, вироблення рекомендацій по їх реструктуризації, оздоровленню внутрішньої структури і механізмів управління. Вирішальне значення при цьому належить управлінню потенціалом підприємства, що багато в чому визначає стратегію і шляхи його розвитку [1].

Економічний потенціал будь-якого підприємства - це сукупність ресурсів (трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових і ін.) - що є у розпорядженні підприємства. і здібності його співробітників і менеджерів до використання ресурсів з метою створення товарів. послуг і отримання максимального доходу. Рівень економічного потенціалу підприємства залежить від чотирьох основних факторів.

1. Економічний потенціал підприємства визначається його реальними можливостями в тій або іншій сфері економічної діяльності, При цьому не тільки реалізованими можливостями але і нереалізованими з яких-небудь причин.

2. Можливості будь-якого підприємства багато в чому залежать від ресурсів, що є у нього, і резервів (економічних, соціальних), не задіяних у виробництві. Тому потенціал підприємства характеризується також і певним об'ємом ресурсів і резервів як залучених, так і не залучених у виробництво. але підготовлених до використання в ньому.

3. Володіння ресурсами є необхідною, але недостатньою умовою для успіху в будь-якому бізнесі. Необхідне ще уміння розпорядитися наявними ресурсами, що є завданням номер один в будь-якому бізнесі. Керівництву слід пам'ятати, що потенціал підприємства визначається не тільки і не стільки наявними можливостями і ресурсами, скільки його здібностями до їх використання з метою

створення товарів, послуг і отримання максимального прибутку.

4. Рівень і результати реалізації потенціалу підприємства (обсяг створеної продукції або доходів) визначаються також вибраною формою підприємництва і відповідною їй організаційною структурою підприємства [2].

У теорії і практиці зарубіжного бізнесу не було такого поняття, яке об'єднувало б все ці чотири фактори економічного потенціалу підприємства. Це пояснювалося тим, що під час технократичного буму на Заході пріоритет віддавався основному капіталу: машинам, верстатам, устаткуванню і іншим видам матеріально-речовинних ресурсів. Потім, у зв'язку з вичерпанням можливостей отримання більшого ефекту від технічного чинника, основна увага стала приділятися людському капіталу, а саме здібностям працівників, повної реалізації їх особового потенціалу. Така стратегія приносить чималі доходи підприємствам навіть тоді, коли, здавалося б, все інші технічні можливості вже вичерпані. Тому сьогодні модель економічного потенціалу процвітаючої фірми виглядає так: людський капітал + основний капітал + оборотний капітал = економічний потенціал фірми [3].

У збалансованості всіх вказаних елементів економічного потенціалу, і , людського і основного капіталу, західні бізнесмени бачать «ключ» до успіху у будь-якій підприємницькій діяльності. Як пише відомий авторитет в кругах бізнесу Лі Якокка: «Всі господарські операції можна, кінець кінцем, звести до позначення трьома словами: люди, продукт, прибуток. На першому місці стоять люди. Якщо у вас немає надійної команди, то з рештою чинників мало що вдається зробити» [4]. Якщо раніше в зарубіжному бізнесі людський капітал враховувався лише частково і не безпосередньо (у формі витрат на заробітну у складі оборотного капіталу), то сьогодні людський капітал є самостійним основним чинником розвитку виробництва. Західні бізнесмени, що уміють рахувати гроші, переконалися на своєму досвіді, що вкладення в людину (витрати на підвищення кваліфікації, освіту, охорону здоров'я, дозвілля і відпочинок за рахунок фірми) доходи і підвищують конкурентоспроможність.

Розвиток і конкурентоспроможність підприємства залежить від його економічного потенціалу. На сьогодні, у сфері управління підприємств є певні проблеми. Основними проблемами управління економічним потенціалом підприємств є:

1) У сучасному управлінні підприємством не приділяється належної уваги оцінці економічного потенціалу, не визначаються можливості господарюючої системи. Для вирішення даної проблеми необхідно розробка схем управління економічним потенціалом зі встановленням алгоритму проведення управлінських процедур, направлених на інтенсивне використання економічного потенціалу. Також необхідно приділити особливу увагу оцінці економічного потенціалу підприємства.

2) Економічний потенціал нерозривно пов'язаний із структурними складовими потенціалу підприємства: ресурсним, кадровим, інноваційним. На практиці керівництво підприємств дуже часто прагнуть використовувати економічний потенціал підприємства без урахування, наприклад, кадрового потенціалу. Хоча в моделі економічного потенціалу пріоритетність слід закріпити за здібностями співробітників – кадровим потенціалом. Щоб добитися успіху в розвитку підприємства, керівник повинен правильно вибрати стратегію управління потенціалом підприємства.

3) Індиферентне відношення підприємств до інновацій. Подібне відношення з боку господарюючих суб'єктів викликане низьким рівнем менеджменту на керівному рівні господарюючої системи, які орієнтуються тільки на отримання максимального прибутку за короткий період. У свою чергу, це негативно на економічний потенціал суб'єкта. Для подолання даної проблеми необхідно формувати кадровий потенціал, здатний здійснювати інноваційну діяльність [5].

До ефективного використання потенціалу відносяться:

- розробка стратегії розвитку підприємства на базі ефективного використання його економічного потенціалу;
- створення умов високої привабливості підприємства як об'єкту прямих інвестицій;
- розвиток потенціалу працівників з метою активізації їх діяльності;
- використання людського капіталу як бази планомірного розвитку і відтворення економічного потенціалу підприємства;
- облік організаційних передумов вдосконалення системи управління потенціалом підприємства;
- проведення реструктуризації як чинника підвищення ефективності використання економічного потенціалу [6].

Ефективне використання економічного потенціалу багато в чому залежить від грамотного

управління його структурними елементами.

Управління економічним потенціалом підприємства реалізується за допомогою використання сукупності економічних, правових, організаційних, соціально-психологічних методів в рамках існуючої організаційної структури підприємства. Ці методи на виконання функцій управління розвитком і використанням економічного потенціалу підприємства. Вдосконалення організації управління економічним потенціалом підприємства може проводитися із застосуванням механізму підвищення ефективності використання трудових, фінансових, інформаційних і природних ресурсів, що беруть участь у формуванні і реалізації поточних і перспективних (стратегічних) цілей з урахуванням зовнішніх і внутрішніх змін діяльності підприємства. Від вказаного механізму багато в чому залежать способи використання ресурсів, що забезпечують реалізацію цілей підприємства [7].

Резюмуючи вищесказане, відзначимо:

1. Економічний потенціал – це базова категорія економічної теорії, що характеризує можливості розвитку господарюючого суб'єкта, що реалізуються тільки при наявних ресурсах.

2. Важливо відзначити, що економічний потенціал нерозривно пов'язаний з іншими складовими потенціалу підприємства. І ефективне управління повинне включати оцінку всіх складових потенціалу підприємства. Отримані результати повинні бути проаналізовані, і на підставі яких повинні ухвалюватися управлінські рішення. Для ефективного використання економічного потенціалу необхідно вибрати стратегію управління потенціалом підприємства.

Аналіз практики показує, що, активно використовуючи накопичений досвід, сучасне підприємство може підвищити ефективність своєї діяльності. Результат досягається шляхом активізації внутрішніх можливостей, істотної зміни стратегії, реорганізації і створення ефективної системи управління, активного менеджменту на підприємстві [5].

Таким чином, можна зробити висновок, що категорія «виробничо-економічний потенціал» є багаторівневою складною системою, що включає ряд окремих підсистем. Саме цей підхід, необхідно використовувати при оцінці потенціалу будівельних підприємств. На вітчизняних підприємствах практика управління виробничо-економічним потенціалом розвинена слабо проблем, які можуть бути вирішені тільки при підключенні органів влади. На рівні підприємств в сьогоdnішніх умовах розвиток економічного потенціалу повинен здійснюватися по індивідуальній схемі, яка наперед пропрацювала стратегії підвищення конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Степанов А. Я., Іванова Н.І Категорія «потенціал» в економіці. URL : <http://www.marketing.spb.ua/>
2. Сергеев И. В. Экономика организации (предприятия)/ 4-е изд., перераб. и доп. М.: Юрайт, 2018. 605 с.
3. Худавердієва В.А. Основні аспекти планування у сфері національної безпеки держави / Державний університет «Одеська політехніка». Одеса. 2021. С.134-136.
4. Якокка Ли. Кар'єра менеджера: Пер. с англ./Общ. ред. и предисл. С. Ю. Медведева. М.: Прогресс. 2011. 265 с.
5. Давидянц Д.Е. Критерий, показатели и оценка социально-экономической эффективности // Вопр. статистики. 2018. №8. С. 73-78.
6. Варналий З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія. К.: Знання України. 2016. 498 с.
7. Максимова Т.С. Формування механізму діагностування та прогнозування економічного і соціального розвитку регіонів: Дис. д-ра екон. наук. Донецьк . 2017. 447 с.

Худавердієва Вікторія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Державний біотехнологічний університет (ДБТУ), Харків, e-mail: victoria1515@i.ua

Буківченко Катерина Миколаївна – здобувач вищої освіти, ступеня вищої освіти магістр, Державний біотехнологічний університет, м. Харків

Khudavrdiyeva Viktoriya A. - candidate of economic sciences, associate professor, associate professor at the department of management, business and administration, State biotechnological university, Kharkov, e-mail: victoria1515@i.ua

Bukivchenko Kateryna M. - applicant for higher education master's degree, State biotechnological university (SBTU), Kharkov